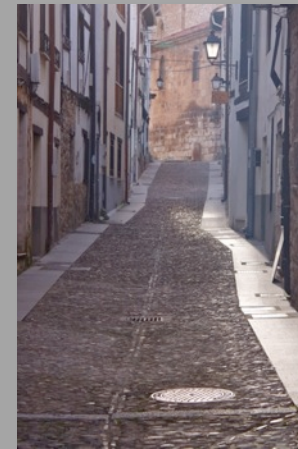

Reisverslag Allround natuurfotografie Noord-Spanje

Organisatie: Bart Siebelink / Centrum voor Natuurfotografie

27 april tot 4 mei 2013

Verslag: Dick Markesteijn

Zaterdag 27 april 2013.

Het is voor mij zowat een traditie om in de eerste week van mei deel te nemen aan een fotografiereis van het Centrum voor Natuurfotografie. In vorige jaren ging ik mee naar de Franse Alpen, Wit-Rusland en Montenegro. Vrienden, collega's en bekenden vragen mij: "Waar ga je deze keer heen?" "Naar Noord-Spanje." Ik heb eigenlijk geen idee hoe de streek rond het dorpje Covarrubias heet. Is het bij vogelparadijs Extramedura? Is het aan de voet van de Pyreneeën? Is het bij Baskenland? Ik hoop gedurende deze week de vraag te kunnen beantwoorden aan de hand van een aantal treffende beelden.

Na een vlucht van twee uur naar Madrid, een wandeling van drie kwartier over de luchthaven op zoek naar de autoverhuur, flink manoeuvreren met het busje op zoek naar de uitgang van het parkeerterrein en een rit van 2,5 uur komen aan we aan in het idyllische dorp met een prachtige middeleeuwse stenen brug.

Tijdens het eten meld ik dat ik vandaag jarig ben. Mijn reisgenoten zetten meteen een lied in voor de jarige. Een glundering van oor tot oor! De wijn is voor mijn rekening. Hoewel.. in Spanje is de wijn kennelijk inclusief. Een sigaar uit eigen doos dus. Dit moet de komende dagen nog even rechtgezet worden.

Zondag 28 april 2013

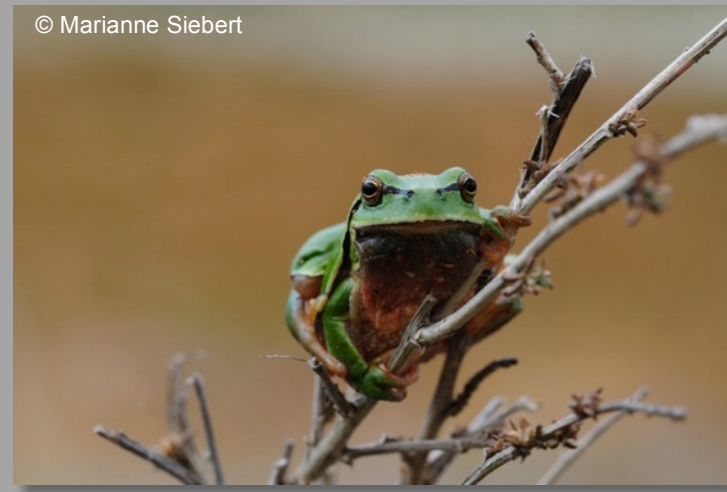
In de week voor het vertrek werden de weersvoorspellingen steeds somberder. En extremer. Hard waaien, koud, regen. Temperaturen tot 6 à 9 graden. Het is bitterkoud. Toch lunchen we in het veld. Om uit de wind te zitten kruipen we zowat in de achterklep van het busje. Ik vraag: “welke temperatuur zou het nu zijn?” Prompt valt er een sneeuwvlok op mijn arm. Reactie van een attente mens: “sneeuw valt niet bij 7 graden”. We kunnen dus een goede inschatting maken. Goed voorbereid op de kou trok ik vanmorgen het volgende aan: twee thermoshirts, een sportshirt, een fleecetrui, een winddicht regenjack en een bodywarmer. Niettemin huiver ik de hele dag vanwege de snijdende kou. Ik boekte deze reis toch ook vanwege het lekker warme Spaanse klimaat? Ik ben niet gemaakt voor de kou.

We doorkruisen de hele dag afwisselende landschappen. Het varieert voortdurend: kleinschalige akkerbouw, bescheiden bosbouw, schapenweiden met solitair staande steeneiken, glooiende heuvels met jeneverbessen, rivierdalen, rotspartijen en besneeuwde bergtoppen.

Op een veldje met een kleine ondergelopen steengroeve komt onder andere boomkikker voor. De twee Barten gaan even zoeken. Vinden zij die niet binnen tien minuten niet, dan zijn we hier zo klaar, want verder is hier niet veel te beleven. Minder dan vijf minuten hebben ze nodig: "Hier, een boomkikker!" Iedereen stort zich er op, als het ware. Het kikkertje vindt het maar wat fijn om op een warme hand te zitten en toont geen signalen van ongemak. Al snel worden meer exemplaren gevonden; we zetten ze op een vrijstaande struik zodat ze goed te portretteren zijn. Anderhalf uur later heeft iedereen ruimschoots de kans gehad om de kikkers te fotograferen. Het is een bijzonder fenomeen: een actieve kikker bij zulke lage temperaturen. Zelfs voor ons is het nog te koud.

© Marianne Siebert

Bart brengt ons naar een volgende speciale plek. Het is een ruig terrein waar de climax van de western *The Good, The Bad and The Ugly* is opgenomen. Het bevindt zich in een vallei. Regisseur Sergio Leone vond deze plek geschikt voor één van de beroemdste scènes uit de geschiedenis van de westerns. De scène speelt zich af op een begraafplaats met de beeldende naam Sad Hill Cemetery waar drie rivalen na een verbeten, sluwe zoektocht een lading gestolen geld vinden, verstopt in een graf. Wanneer de buit eerlijk verdeeld zou worden, zou dat natuurlijk geen boeiende climax hebben opgeleverd. Nee, ieder wil de buit voor zichzelf. Het zou geen western zijn als het niet middels een revolverduel zou zijn uitgevochten.

De film werd opgenomen in 1966, 47 jaar geleden. Om deze locatie om te toveren tot een filmset met een piste te midden van een heleboel graven, werden 150 soldaten ingehuurd. Die hebben van een kaal terrein een complete begraafplaats gemaakt. Na de opnamen werd de boel gewoon achtergelaten, waarna de tand des tijds het langzaam maar zeker terug gaf aan de natuur. De kruisen zijn nu verdwenen, de graven geërodeerd. Slechts een enkele relikwie herinnert aan de filmset. Of is er toch meer? De liefhebber heeft niet veel meer nodig dan een vervallen bord die de plek markeert. De bodem is zompig door de overvloedige regen van de afgelopen maanden. De graven zijn verworpen tot bultjes begroeid met graspollen, maar de cirkelvormige ordening van de graven is vanaf de omliggende heuvel nog altijd onmiskenbaar. Even heb ik het gevoel op heilige grond te staan; daar waar ooit de filmhelden Clint Eastwood, Eli Wallach en Lee van Cleef de scène hebben gespeeld waarmee zij alle drie op slag wereldberoemd zijn geworden. We maken enkele foto's om naast de filmbeelden te kunnen leggen. Bart Smit laat de filmmuziek van Ennio Morricone horen. Hier hebben mijn filmhelden hun geniale acteerrollen gespeeld. Ik ben even stil. Het is voor mij een heuse bedevaart!

Sad Hill Cemetery (uit *The Good, The Bad and The Ugly*, een film van Sergio Leone, 1966)

Toen (1966)

Nu (2013)

Maandag 29 april 2013

Opnieuw is het zwaar bewolkt; als wij de deur uitgaan lijkt het minder koud. We gaan een uurtje het veld in. Al gauw blijkt dat de wind is aangetrokken tot krachtig. De vogels proberen het geruis van de bomen te overstemmen. Het sombere weer maakt alles grauw en grijs. Er is niks aan. Gelukkig verwachten vier van ons een hoogtepunt van deze reis. Door Bart en zijn Spaanse compagnon is geregeld dat schuiltentjes geplaatst mogen worden bij een voederplek voor gieren. Gieren komen van oudsher voor in Spanje. Die leefden dankzij door herders achtergelaten dode schapen en lammetjes. Deze werden door de gieren opgegeten, want gieren zijn aaseters. Om verspreiding van ziekten te voorkomen bepaalde de Europese Unie dat herders de dode dieren niet meer mochten achterlaten maar meteen moesten opruimen. Daarmee viel de enige voedselbron van de gieren weg, want in de vrije natuur zijn te weinig dode dieren voor om de populatie in stand te kunnen houden. Daarom werden in Spanje speciale plekken aangewezen waar boeren kadavers mogen neerleggen voor de gieren. Het triviale hiervan is dat de gieren nu geheel afhankelijk zijn van deze voerplekken. Toen er 10 jaar geleden vanwege mond-en-klauwzeer en runderpest geen vee mocht worden vervoerd en er dus geen kadavers werden gestort, kwamen de gieren meteen in grote problemen. De populatie werd een gevoelige klap toegebracht en kon ternauwernood overleven.

Bart en zijn compagnon hebben goede contacten met een lokale varkensboer, zodat precies kan worden afgestemd wanneer de boer van plan is de kadavers te droppen op de voederplek. Dat is vandaag, aan het eind van de ochtend. Daarom zijn gisteravond twee schuiltentjes geplaatst. Vier uitverkorenen mogen er vandaag vier uur lang in zitten. De andere vier, waaronder ik, zijn vrijdag aan de beurt. Nadat de twee koppels zijn geïnstalleerd, trekken wij ons terug en strijken neer op een open veld, ongeveer een kilometer verderop. Prompt als de boer met zijn tractor met kadavers richting voederplek rijdt doemen de gieren op, hoog in de lucht, met tientallen tegelijk. Alsof ze een klok hebben horen luiden. Ze komen vanaf grote hoogte aanzetten en zakken, al cirkelend, tot onder de bomen. Steeds weer komen nieuwe ladingen aanvliegen. Het moeten er in totaal zeker tweehonderd zijn. Onze reisgenoten hebben geluk; ze moeten binnen een kwartier hun geheugenkaarten volgeschoten hebben, althans: dat denken wij.

Ondertussen rijden wij wat rond in de omgeving, terwijl het weer steeds slechter wordt. Bovenop een heuvel giert de wind om onze oren en krijgen wij een gemene hagelbui te verwerken, gevolgd door wat sneeuwvlokken. Daans gaat het over in motregen, wat tot laat in de avond voortduurt.

Twee uur nadat de kadavers zijn gelost, krijgt Bart een sms-je vanuit een schuiltent. Er is geen enkele gier geland bij de dode dieren! Eén gier zit in een boom. Wat is er aan de hand? Kennelijk vertrouwen de gieren, die zeer goede ogen en oren hebben, de schuiltenten en wat daarin beweegt, niet. De situatie verandert niet meer. Echter, zodra Bart hen uit hun lijden verlost, vliegen tien gieren op uit een boom achter de tentjes. Die zaten kennelijk te wachten tot de kust veilig is. De teleurstelling druipt er af bij de verkleumde deelnemers, maar zeker ook bij Bart.. Wat is er mis gegaan? Hebben de gieren onraad bespeurd in een tent?

We besteden de rest van de middag maar om met een biertje, wijntje, olijven en een chippie, te experimenteren en te leren over beeldbewerking met Adobe Lightroom. Laat in de avonds eten we weer in een lokaal restaurantje. We hebben we de hele dag kou geleden en zijn nu eindelijk opgewarmd. Wat denk je? Krijgen we te koude rode wijn!

Dinsdag 30 april 2013

Er zijn dagen dat alles tegen zit. Het begint relaxed omdat we kunnen uitslapen. Om half tien verzamelen we bij het barretje waar we elke dag ontbijten. Bart heeft zojuist even gekeken bij de voederplek. Het wemelt er van de gieren! Op één na zijn alle varkens opgepeuzeld en afgekloven. Het brengt Bart op het idee om meteen naar de schuilhutten te gaan in de verwachting dat de gieren na deze onrust zullen terugkomen naar het feestbanket. Degenen die gisteren vruchteloos hebben gewacht, zijn eerst aan de beurt. Bart en ik leggen het overgebleven varken nog even goed in beeld.

Terug in het dorp schiet ik een plaatje. Althans, dat is de bedoeling. De camera weigert dienst. Na verloop van tijd blijkt wat de oorzaak is: een defect aan de ontspanknop. Gelukkig heb ik nog een (oude) reservecamera bij me.

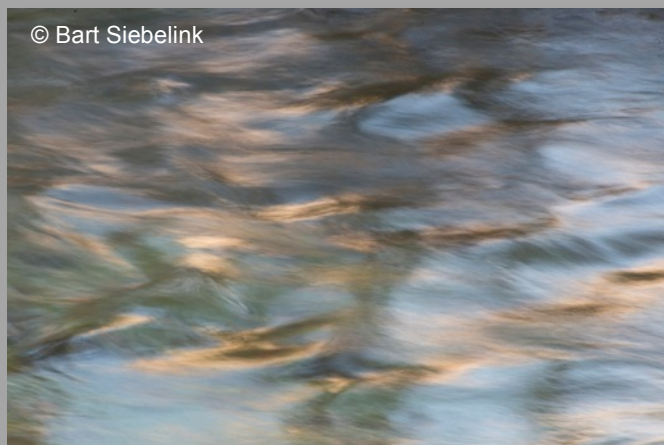
De aanpak van Bart heeft gewerkt: onze reisgenoten komen terug met volle geheugenkaarten, vol met spectaculaire beelden van gieren. Dolenthousiast en uitgeput zijn ze van alle indrukken. Nu krijgen wij de kans. Ik wurm mij samen met Lydeke in een schuiltent, voorzien van mijn reservecamera. In de heftiek vergat ik de zojuist opgeladen reserveaccu. De batterij in de accu geeft meteen aan nog voor slechts enkele foto's energie te hebben. Dit heeft geen zin. Ik besluit de tent meteen maar te verlaten. Dat voorkomt teleurstelling van een lege camera. In plaats daarvan ga ik mee het open veld in, om rugstreeppad en parelhagedis te fotograferen. Zodra we er zijn realiseer ik mij dat ik het winddichte jack in ons onderkomen heb achtergelaten. De wind is intussen flink aangetrokken. Het is bitter koud Niet te doen zonder jas. Ik staak de strijd en doe een dutje in de behaaglijke bus.

's Avonds zie ik op de Spaanse televisie een kort item over de inhuldiging van onze el rey Guillermo-Alejandro. Mooi moment in zijn hermelijnen manteltje

Woensdag 1 mei 2013

Vandaag rijden we naar een vallei om daar uitleg te krijgen over het creëren van bokeh-bubbels. Bokeh is een ingewikkeld woord voor onscherpte. Iedereen die foto's heeft gemaakt met telelens of macro kent dit verschijnsel. Het hoofdonderwerp is haarscherp, de achtergrond is onscherp. Bij bokeh-bubbels moet je schitteringen door de zon zo onscherp maken dat cirkels ontstaan. Die dienen dan als achtergrond van het hoofdonderwerp. Een zon die in het water reflecteert, is perfect voor het creëren van de bubbels. Het stroompje dat door de vallei meandert is prima geschikt. Het enige ontbrekende element is de zon. Die zien we 10 minuten, daarna trekt het zwerk dicht en is het klasje voorbij. Aan mij is deze bokeh-techniek niet besteed; ik krijg er lasogen van. Een dag later doe ik alsnog een poging, maar dan met behulp van de koplamp van de bus. Op pagina 12 zie je het resultaat: mijn allereerste bokeh-bubbel! Doordat de zon zich niet meer laat zien kies ik er maar voor om naar een dorpje te wandelen. Langs het paadje horen we Europese kanarie, bergfluit en nachtegaal. Vlinders en hagedissen zijn onvindbaar. Bart Smit zoekt zich wezenloos en vraagt zich vertwijfeld af waarom hij helemaal niets kan vinden. Het is duidelijk nog niet voldoende warm geweest.

Terug bij de auto genieten we op een grasveldje van een simpele lunch met vers knapperig stokbrood, Iberische ham, smeerkaas, sterke koffie en een sapje. Onderwijl krijgen we gezelschap van een witte kwikstaart en op de rotsen langs de vallei zien we twee vale gieren. Daarna rijden we terug naar Covarrubias, waar we een eerste beeldbespreking doen. Het levert veel gouden adviezen op over compositie, invoerende lijnen, storende elementen, enzovoort.

Moeiteloos besteden we hieraan twee uur. We hadden nog gemakkelijk hiermee door kunnen gaan, ware het niet dat de zon inmiddels tevoorschijn is gekomen en een mooi strijklucht geeft rond het dorp. Als we om acht uur eenmaal buiten zijn, is het al te laat: de zon is net achter de heuvels gezakt. Loes en Gonnie willen voor een foto niettemin naar het punt lopen vanwaar een mooi overzicht is over het dorp. Ik zeg nog dat het geen zin meer heeft. Het heeft geen effect. De twee gaan vastberaden door. Ik heb thuis het handboek "Het begrijpen van de vrouw". Vuistdik is het. Er is geen doorkomen aan. Hoofdstuk 1 was kort en krachtig: spreek een vrouw nooit tegen. Dat heb ik in mijn oren geknoopt. Daarom huppel ik gewoon achter hen aan. Bij het uitzichtpunt klinkt het uit twee vrouwenkelen: "We zijn te laat, de zon is onder".

© Bart Siebelink

Donderdag 2 mei.

Vandaag een uiteenlopend programma. De eerste stop is langs de weg, waar een flink aantal gieren hoog op een rots zit. Zodra de zon zich even laat zien, spreiden ze de vleugels om op te warmen. Vlak voordat we vertrekken kiest een aantal gieren het luchtruim en cirkelt wat rond. Het levert mogelijkheden voor mooie vluchtbeelden op. Mijn foto's zijn allen onscherp. De oorzaak? Ik vermoed dat de autofocus van de reservecamera niet snel genoeg is om de vliegbewegingen bij te kunnen houden. We vervolgen onze weg naar volgende attracties, zoals een vervallen huisje naast een knoestige walnotenboom. Daarna zien we ooievaarsnesten aan weerszijde van een Christusbeeld dat hoog uittorent boven een dorpje. Hoe afwisselend is deze streek!

De middag verpozen wij rond een meertje. Eindelijk, eindelijk, gaat de zon schijnen. We lunchen zoals gebruikelijk met meters stokbrood, lekkere gerookte ham, Spaanse kazen, verse aardbeien, sterke koffie en een sapje. Daarna moet er gewerkt worden: eerst opnieuw oefenen met bokeh-bubbels, deze keer met de autolampen als lichtbron. De creativiteit van Bart kent geen grenzen. Ik word aangewezen als model bij de lange-afstands-bokeh. Mijn theatertalent komt weer goed van pas. Gonnie lijkt thuis wat uit te leggen te hebben vanwege zo'n rare vogel die tweehonderd keer pontificaal in beeld staat!

Vervolgens maken we honderd groepsfoto's. Tegen de zon in, dus ik voorspel vele samengeknepen oogjes. We zullen zien. Dat heb je met natuurfotografen. Alles is prachtig, zolang er maar geen mensen in beeld hoeven. Na dit verplichte nummer worden we weer losgelaten in de natuur. De meute verspreidt zich om opnieuw boomkikkers te portretteren, het landschap vast te leggen, dan wel beestjes te zoeken. Bart vindt een hazelskink. Wat het is? Ik heb geen idee. Laten we er een quiz van maken. Is het a) een door een eekhoorn uitgekotst restant van de wintervoorraad hazelnoten; b) een uitschuifbaar deel van een kunstgebit; c) een kruising tussen een hazelworm en een skink; of is het d) gewoon een soort hagedis.

Tegen het eind van de middag trekken wij verder richting een prairieachtig landschap. Langs het karrenspoor lopen wat pony's die onze aandacht trekken vanwege het spierwitte veulen tussen de bruine, beige en zwarte dieren. Al gauw lig ik op mijn buik in het gras voor een zo laag mogelijk standpunt, terwijl de pony's vredig grazen. Na deze fotosessie zwermen mijn reisgenoten uit. Ik niet. Niet tevreden over mijn foto's, waag ik een tweede poging. Het witte veulen ziet mij en dreunt nieuwsgierig dichterbij. Uiteindelijk zo dichtbij dat het niet meer binnen het fotokader past. Gauw draai ik de camera in de portretstand en knip tegelijk. Gevolg: het veulen past precies, maar de horizon staat niet bepaald recht. Ik kan het dier aanraken. Een luid gehinnik klinkt vanaf een heuvel. Ik kijk naar links. Een zwarte hengst stormt de heuvel af in mijn richting. Het lijkt mij dat de fotosessie hiermee afgelopen is en het tijd is om het veld te ruimen.

De terugreis gaat via een prachtige route door een bergmassief. Knalgroene weiden worden afgewisseld met vervaarlijk overhangende kliffen. En dat alles binnen enkele kilometers van Covarrubias. Hoe afwisselend kan een klein gebied zijn ..

's Avonds in het dorpscafé gaat het biertje erin als een preek n een ouderling. Deze keer heeft het biertje een dubbel doel: we krijgen er namelijk pelpinda's bij. Die hebben we nodig om morgenochtend puttertjes te lokken bij de brug. Ik reken twee euro af met de kastelein voor de twee biertjes. Een glas wijn kost ook een euro. Met deze prijzen kun je nog eens een rondje weggeven, nietwaar?

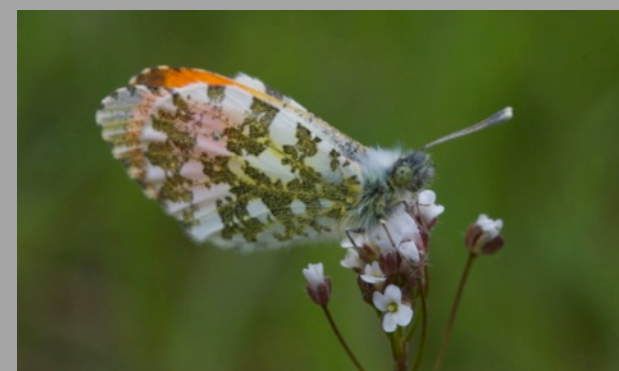
Vrijdag 3 mei.

Het is nog vrij vroeg als wij ons bij de brug vervoegen met onze pelpinda's. Al snel blijkt dat we ze gisteravond net zo goed zelf hadden kunnen oppeuzelen. Elke ochtend zitten er putters op de brug, maar vandaag zien we ze alleen hoog in een boom. Bart Smit ziet wél een andere bijzondere vogel. Het zit aan de buitenkant van de brug tegen de muur aan en het knaagt aan iets dat in de voeg zit. Kennelijk zit daar eetbaar spul tussen, want de vogel komt een aantal keer op die plek terug. Het is een kruisbek, onmiskenbaar vanwege de snavel waarvan het bovenste en onderste deel over elkaar scharniert. Ik hoop dat Bart er een scherpe foto van heeft, want die van mij zijn om onverklaarbare reden volkomen onscherp.

We rijden opnieuw naar de gierenvoederplek om de overige reisgenoten de gelegenheid te geven het spektakel te laten beleven. We laten hen achter en rijden naar een verlaten watermolen aan een riviertje. Het is hier idyllisch. De temperatuur is eindelijk omhoog gegaan; het is nu behaaglijk in het zonnetje.

Terwijl we lunchen bij de molen horen we nachtegaal, raaf en hop. Tussen de bomen zien we een mooie gekraagde roodstaart. We blijven hier vier uur en vervelen ons geen moment. Bart Smit gaat weer struinen en vindt snel een adder die in een polletje ligt te zonnen. Mijn reisgenoten maken uitgebreid foto's van het fraai getekende slangetje. Ik ben tweehonderd meter verderop, maar men haalt mij toch even op. Als ik arriveer maakt iemand die inmiddels ruim de tijd had, plaats maar neemt een iets te krappe bocht en strijkt langs het polletje. Zoals velen weten reageert een slang op trillingen, zo ook deze. Hij glipt onder een struik. Ik zie nog net het puntje van de staart.

Bart Smit vindt ook een oranjetipje. De vlinder is nog koud en zit op een pinksterbloem op te warmen. Op zo'n moment kun je een vlinder gemakkelijk benaderen. Met de macrolens maken we een paar mooie portretjes, totdat de vleugeltjes langzaam open gaan en het oranjetipje zich door de wind weg laat voeren.

Intussen belt Bart Siebelink naar Loes in de schuiltent. Hoewel er vanuit de tentjes niets is te zien, horen ze achter hen duidelijk dat er wat gaande is, wat kennelijk tot toenemende spanning leidt. Er zit geen raampje of opening aan de achterkant, dus een blik naar achteren kan niet. Dat daar gieren rondhuizen staat vast. Blijven ze de verleiding van de kadavers weerstaan? Fluisterzacht klinkt het: "kunnen wij nog wat langer blijven?" Een half uur later volgt een sms-je: "kom ons maar halen. Het is gelukt; we zijn klaar!" Het was een paar tellen na het telefoongesprek dat de gieren als bij toverslag uit de lucht kwamen vallen. Het gezegde 'als er één schaap over de dam is...' was hier van toepassing. Volgens de personen in de schuilhutten zat het gehele terrein tot boven aan de heuvel binnen een mum van tijd vol met gieren. Het moeten er honderden zijn geweest. Waar die allemaal ineens vandaag kwamen? Zaten ze al die tijd te wachten in de bomen? Cirkelden ze allemaal in de lucht? Het is dat dit verslag geen door Loes opgenomen geluidsfragment toelaat, anders had u zeker het wilde gekrijs van de kluwen gieren kunnen horen, wat het best te vergelijken is met een scene uit Jurassic Park of uit Lord of the Rings. Het verscheuren en verslinden van de kadavers is net zo bloederig als in Kill Bill deel 1 en Al Pacino's Scarface.

Tot besluit ziet u hierna nog een impressie van het gierenfestival: twee prachtige foto's van Riet en van Lydeke. In dit verslag ziet u foto's van mijzelf en van alle reisgenoten, met hun goedkeuring.

Bij het zien van de foto's zegt iemand van het thuisfront: "Met zulke foto's hoef je niet meer te klagen over het weer!" Dit compliment komt ook reisleider Bart Siebelink toe. Eind goed, al goed.

© Riet van Goolen

© Lydeke Veldhuis